

Motion

1978/79: 2709

av Martin Olsson m. fl.

med anledning av propositionen 1978/79: 214 om ändring i förköpslagen (1967: 868), m. m.

I regeringens proposition 1978/79: 214 föreslås vissa ändringar i förköpslagen. Denna lag ger kommunerna rätt till förköp av fastigheter med undantag av fastighet vars areal understiger 3 000 m² och som är bebyggd med bostads- eller fritidshus för högst två familjer. Det innebär att lagen kan tillämpas på — om den i övrigt uppfyller lagens krav — en- och tvåfamiljsfastighet därest tomten är minst 3 000 m² samt på fastighet med mindre areal därest inte hus för en eller två familjer är uppfört.

Ett annat undantag i nuvarande lag då lagen ej kan tillämpas är de fall där köpare och säljare är nära släkt med varandra. Ett för de enskilda fastighetsägarna betydelsefullt förslag i propositionen är — trots att det märkligt nog inte anges i "propositionens huvudsakliga innehåll" — att undantaget för släktförvärv skall begränsas till make och avkomlingar. Hittillsvarande undantag för syskon och deras avkomlingar samt styvbarn och deras avkomlingar föreslås alltså bli slopat.

Några starkare motiveringar för denna begränsning av släktingars rätt till förvärv redovisas inte i propositionen. Det hänvisas endast till att det enligt den promemoria som utgör underlaget för propositionen är naturligt att släktskapsundantaget är detsamma i förköpslagen som i jordförvärvslagen, lagen om förvärv av hyresfastighet och lagen om inskränkning i rätten att förvärva fast egendom.

Vissa remissinstanser har gått emot förslaget i denna del. Enligt departementschefen kan man, som dessa remissinstanser har gjort, mot den föreslagna anpassningen invända att förköpslagen och förvärvslagarna har olika syften. Men, fortsätter statsrådet, "av praktiska skäl anser jag det emellertid i hög grad önskvärt att släktskapsundantaget har samma omfattning i förköpslagen som i de tre förvärvslagarna".

När det gällde begränsning av släktskapsundantaget i jordförvärvslagen kunde detta motiveras med de jordbrukspolitiska målsättningarna, nämligen strävan att underlätta jordbrukets och skogsbrukets rationalisering.

Motsvarande motiv kan självklart inte redovisas när det gäller att ge kommunerna rätt till förköp av fastighet även vid försäljning till exempelvis syskon och syskonbarn, som ju har arvsrätt efter säljaren om denne saknar egna barn. Speciella skäl måste enligt vår uppfattning

fordras för att genom lagstiftning begränsa människors rätt att överta fastigheter från nära släktingar. I förevarande proposition har inga sådana skäl kunnat redovisas, varför vi vill föreslå att riksdagen avvisar förslaget i propositionen om begränsning av släktskapsundantaget i 3 § punkt 4 förköpslagen.

Vi ansluter oss i stället till de synpunkter och värderingar som hovrätten för Nedre Norrland angav i sitt remissyttrande över nämnda promemoria, nämligen:

Även om det av jordbrukspolitiska hänsyn anses nödvändigt med en inskränkning av släktskapsundantaget i jordförvärvslagen innebär detta inte utan vidare att motsvarande inskränkning bör göras i förköpslagen. På grund härav och då i övrigt några motiv för lagändringen inte anförts bör gällande bestämmelser bibehållas. Uppmärksammas må även att vid överlåtelse mellan släktingar köpeskillingen ofta av släktskapshänsyn bestäms under rådande marknadsvärde. Ett utövande av kommuns förköpsrätt i dessa fall kan antas få till följd att sådana överlåtelser i betydligt större utsträckning än för närvarande kommer att bli föremål för prövning enligt 9 § 1 st. 3 p. förköpslagen. Eftersom enligt denna bestämmelse regeringen skall vägra tillstånd till förköp, om det med hänsyn till förhållandet mellan säljare och köpare eller villkoren för eller omständigheterna vid försäljningen är obilligt att förköp sker, torde även den praktiska nyttan av den föreslagna ändringen bli liten.

Det kan även påpekas att någon fullständig överensstämmelse mellan jordförvärvslagen och förköpslagen inte föreslås när det gäller förvärv där staten är köpare eller säljare.

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen beslutar att avslå förslaget i propositionen 1978/79: 214 om ändring av släktskapsundantaget i 3 § punkt 4 förköpslagen.

Stockholm den 21 maj 1979

MARTIN OLSSON (c)

ERIC CARLSSON (c)

MARGIT ODELSPARR (c)

MARIANNE KARLSSON (c)